

DU ER KRISTUS – DU ER PETRUS

Matthæus 16,13-20. 21-27:

Søndag den 23. og den 30. august 2026 (År A) er evangeliet taget fra Matthæus 16,13-27. Da disse to evangelier har en væsentlig betydning for os i dag som kirke, vil jeg her gennemgå dem.

Oversættelsen er min egen.

Det er kun Matthæus, der fremstiller situationen så omfattende og med vigtige enkeltheder. Det gør han, fordi han har et budskab til de første kristne og til os. Derfor er det afgørende, at vi lader evangelisten få ordet for at forklare os, hvad han har på hjertet. Denne tekst er Matthæusevangeliets centrum. Den deler det op i to dele.

DU ER KRISTUS. 16,13-19:

V13 "Da Jesus kom til området ved Cæsarea Filippi spurgte han sine disciple: "Hvem siger menneskene, at Menneskesønnen er"? V14, De sagde: "nogle: Johannes Døberen, andre: Elias, og igen andre: Jeremias eller en af profeterne". V15, Han sagde til dem: "men I, hvem siger I, at jeg er"? V16 Da svarede Simon Peter og sagde: "du er Kristus, den levende Guds Søn". V17, Da svarede Jesus og sagde til ham: "du er salig, Simon Barjona, for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min Far i himlene, V18, og jeg siger dig: du er Petrus, og på denne klippe (petra) vil jeg bygge min kirke, og dødsrigets porte skal ikke besejre den. V19, Jeg vil give dig nøglerne til himlenes rige, og hvad du binder på jorden, skal være bundet i himlene, og hvad du løser på jorden, skal være løst i himlene". Så befalede han disciplene, at de ikke måtte sige til nogen, at han er Kristus".

KOMMENTAR, vers 13-16.

V13: Jesus bruger udtrykket "menneskesøn" om sig selv. Han spørger ikke, hvem siger menneskene, 'jeg' er. "Menneskesøn" er den betegnelse, Jesus oftest bruger om sig selv i evangelierne. Hvad betyder "Menneskesøn"? Direkte oversat fra hebraisk betyder det blot "menneske", men allerede i Daniels bog (kap. 7,9-14) optræder en menneskesøn i en himmelsk vision, som får "herredømme, ære og kongerige" af Gud, der sidder på tronen. Denne menneskesøn symboliserer måske Guds folk, der en dag vil blive et "evigt rige" (7,27).

Jesus bruger dette udtryk for på en gang at dække over, hvem han er, og samtidig antyde, at hans person har noget med det kommende Guds rige at gøre.

Jesus spørger direkte, hvem "menneskene" siger, han er. Således omfatter spørgsmålet ikke blot de mange jøder, der har hørt og set Jesus, men får en universel klang: Alle mennesker skal før eller siden tage stilling til, hvem han er, altså hvem han er, der kalder sig "menneskesøn". Faktisk havde mange ikke-jøder allerede hørt Jesus forkynde det glade budskab i Galilæa.

V14: Svarene, som disciplene giver, er usikre. Man kan forstå, at Elias nævnes, for jøderne ventede, at han vil komme igen for at forberede Kristi komme. Men Johannes Døberen eller Jeremias eller en anden af de gamle profeter? Den folkelige forestilling er, at de gamle profeter på en eller anden måde har med den messianske tidsalder at gøre, der genspejler Israels historie, hvor disse profeter spillede en stor rolle. Man har altså betragtet Jesus som en profet i lighed med de gamle. Hans egentlige identitet kendte de ikke. Men det er vigtigt at understrege, at Matthæus som den eneste også nævner Jeremias. Denne profet spillede i GT en vigtig rolle, fordi han var profet, da Jerusalem blev ødelagt 587 f. Kr. Han forkyndte, at Israels Gud ville genopbygge Jerusalem og Israel. Hans historie forudsiger Jesu historie. Det er evangelistens pointe.

V15-16: På denne baggrund må Jesus derfor spørge disciplene, om de har den samme opfattelse, nemlig at han kun er en profet. Bemærk, at Jesus her siger "hvem jeg er" og ikke, hvem "menneskesønnen" er. Jesus er for disciplene en anden, end han er for andre mennesker. De har et personligt forhold til ham, dog uden at kende ham fuldt ud.

Det er Simon Peter, der svarer. Allerede i 10,2 nævnes Simon som den første af de tolv apostle. Iflg. teksten kaldes han allerede for Simon Peter. Jesus giver ham altså ikke i vores tekst tilnavnet Peter. Han tiltaler ham her med sit fulde jødiske navn: Simon Barjona. Det er denne første apostel, der besvarer Jesu spørgsmål; Matthæus kalder ham nu Simon Peter. Denne veksling i den centrale tekst vækker til eftertanke: Evangelisten giver ham det navn, han senere blev kaldt. Jesus kalder ham ved hans fulde navn, men uden Peter. Først derefter bruger Jesus tilnavnet Petrus (græsk: Petros) og tolker det som klippe. Jesus spørger udtrykkeligt alle de tolv disciple (de kaldes ikke her apostle). Det kan kun betyde, at Simon Peter svarer både på egne og på de andres vegne, selvom Jesus i næste omgang kun henvender sig til ham. Det betyder noget, at Peter taler på alle de tolv disciples vegne. Han er talerør for de tolv. Jesus er Kristus, det græske ord for Messias, altså Israels konge, som Gud havde lovet David skulle komme, når Guds rige var forestående. Messias (Kristus) betyder den Salvete. Både konger og præster blev salvet. Hvad lægger evangelisten i Simon Peters næste ord: "den levende Guds Søn"? Selve udtrykket Guds Søn betyder i et jødisk sammenhæng en konge, som Gud har udvalgt. Det er betegnelsen for, at Jesus er særlig udvalgt af Gud som konge. I Sl. 2,7 siger Gud direkte til den nye konge: "*Du er min søn; jeg har født dig i dag*". Udtrykket i Matth. den 'levende Guds søn' må i datiden forstås som en bekræftelse på, at Jesus er Guds indsatte konge i Israel. Men læserne af evangeliet har forstået det, som vi gør, at han i egentlig forstand er Guds søn; men udtrykket er forbundet med kongen i Israel. I det gamle Israel opfattede man kongen som adopteret af Israels Gud. Matthæus bruger udtrykket for at understrege Jesu identitet som Israels konge, udvalgt af Gud. Det handler det næste afsnit om:

V17 Da svarede Jesus og sagde til ham: "du er salig, Simon Barjona, for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min Far i himlene ...

KOMMENTAR:

V17: Det er ikke noget menneske, der har fortalt Simon Peter (eller de andre elleve disciple), at Jesus er Messias, den Salvete. Det er Gud Far, der har åbenbaret det. Hvordan? Det siger Jesus ikke, men forklaringen kan kun være, at Gud har indgydt i Simon Peters (og i de andre disciples) hjerte denne tro. Tro er altså ikke en menneskelig konklusion, man kommer til, men en uforklarlig vished, Gud skænker et menneske direkte. Jesu ord har en kapital betydning, fordi konklusionen er, at ingen nok så god undervisning kan give et menneske troen – selv ikke Jesus kunne gøre det som menneske. Nøgleordet er "åbenbaring" (apokalypse), som direkte betyder at afdække noget, der er skjult. Således kommer dette ord til at betegne Guds åbenbaring af sig selv og sin søn. Kristendommen er i strengeste forstand en "åbenbaringsreligion" ligesom jødedommen. Denne åbenbaring begyndte med Abraham og sluttede med Jesus. Vi bruger derfor ordet "åbenbaringshistorie". Gud åbenbarer i et historieforløb, hvem han er. Bibelen er det autentiske udtryk for denne åbenbaringshistorie.

Vi skal lægge mærke til, at Jesus ikke siger, at det er Gud, men hans Far i Himlene, der åbenbarede det: Faderen åbenbarer sin Søns identitet, og Sønnen åbenbarer Faderens identitet ved Helligånden. Det er kristendommen i en nøddeskal. Matthæus understreger, at Israels Gud virkelig er Jesu far, når han siger, at det "er min Far i himlene, der har åbenbaret det":

DU ER PETRUS, 16,18-19:

V18a ... og jeg siger dig: du er Petrus, og på denne klippe (petra) vil jeg bygge min kirke ..."

På græsk står Petros (latin: Petrus): *"og jeg siger dig: du er Petros (Petrus) og på denne klippe (petra) vil jeg bygge min Kirke, og dødsrigets porte skal ikke besejre den"*. Peter betyder ikke klippe, men Jesus tolker navnet som klippe (Petros / petra). Denne forståelse er vigtig for at forstå det følgende. Israel brugte mange gange ordet "klippe" eller "bjerg" for at betegne Jerusalem som Israels centrum. Således var templet i Jerusalem bygget på Zions bjerg/klippe. Gud åbenbarede sig for Moses på Sinai-bjerget. Jesus må symbolsk bygge sin kirke på en klippe/et bjerg, som han selv skaber. Simons tilnavn Petrus bliver et symbol på det fundament, som Jesus ønsker at bygge sin kirke på som alternativet til Zions bjerg, det gamle Jerusalem.

Kristus bygger sin kirke, og fundamentet er Simon Peter. Simons tilnavn Peter får en symbolsk betydning på grund af Jesu ord. Men er det kun Simon Peter, der er kirkens grundlag, eller er de andre elleve disciple det også? Hvis Simon Peter bekender sin tro på Jesus som Messias både på egne og andres vegne, må også de andre disciple være grundlaget for Kristi kirke. Evangelisten vil sige, at det er Peters og de andre 11 disciples tro og bekendelse, at Jesus er Messias, der er 'klippen'. Det er den eneste logiske tolkning af situationen, for det er det evangeliet handler om, at Jesus er Messias.

Det er Jesu lære, der er "klippen": Matth. 7,24: *"Enhver, som hører mine ord og handler efter dem, kan sammenlignes med en klog mand, der bygger sit hus på klippen."* Matthæus bruger nøjagtigt de samme ord som i 16,18: 'bygge sit hus på klippen'. Her betyder 'klippe' ganske klart Jesu lære. Det må være evangelistens forståelse af ordet 'klippe'.

Det er ikke længere Zions bjerg (og Sinai), som Gud bygger sit rige på, sådan som jøderne på Jesu tid forstod det, men på Simon Peters og de andre elleves disciples bekendelse, at Jesus er den nye Moses.

På dette klippegrundlag vil Jesus 'bygge' sin kirke. Ordet 'bygge' forekommer mange gange i NT og de fleste gange i religiøs og teologisk betydning, således er det nu kirken som Guds nye folk, der bliver bygget.

Vi må definere selve ordet "kirke", som her og i resten af NT er et nøgleord. Vi støder i denne forbindelse på en slags sprogforvirring. I vore bibeloversættelser (til dansk) står der normalt "menighed", hvor der på græsk står ekklesia (latin: ecclesia). 'Kirke' må ikke forstås som en institution, men som et levende fællesskab. Det græske ord ekklesia (hebraisk: qahal) betyder 'forsamling'. Vi må forstå ordet 'kirke' i lyset af det græske ord ekklesia: forsamling.

Jødedommen brugte ikke ordet ekklesia, men ordet synagoge, som er en oversættelse af det hebraiske ord 'edah, men som også betyder forsamling. De første kristne fravalgte begrebet synagoge og valgte begrebet ekklesia. Det tyder på, at de første kristne i Jerusalem efter pinse kan have brugt ordet synagoge om deres kirkelige fællesskab, men ændrede det til ekklesia, som altså også stammer fra GT og har samme betydning, for at undgå forvirring: Hvor er den kristne "synagoge" og hvor er de jødiske synagoger (i Jerusalem)?

Når Jesus i Matth 16,18 siger, *"jeg vil bygge min kirke på denne klippe"*, skal vi forstå det således: 'Kirken' er Jesu kirke. Hans kirke er alternativet til den jødiske 'kirke', til den klassiske jødedom. Udtrykket 'folk' gengiver bedst betydningen af 'kirke' i denne sammenhæng. Ligesom Israel blev grundlagt som Guds folk på Sinaibjerg af Moses, vil Jesus som Moses' efterfølger grundlægge Guds nye folk (kirke) på et nyt Sinaibjerg. Hvad er så ifølge Matthæus det nye Sinaibjerg? Det er ikke

Peters person eller embede! Det er den nye Moselov, nemlig Jesu lære, som de tolv disciple skal modtage som kronvidner og give skriftligt videre ligesom Moseloven også blev nedskrevet i GT. Denne forståelse giver mening for de første kristne kirker, som bestod både af jøder og ikke-jøder.

Når Jesus bruger udtrykket 'bygge' sin kirke, må det forstås således, at den nye forsamling (ekklesia) er et åndeligt hus, et tempel. Det kan kun forstås, når man ved, at evangelisten skriver denne tekst for at undervise sin samtids jødisk- og ikke jødisk-kristne menigheder, efter at templet i Jerusalem blev ødelagt (år 70). Hvor er nu Guds tempel? Matthæus siger: Jesu 'kirke' (forsamling), som er de lokale kristne kirker ("synagoger"). De skal hver især 'bygges op' som åndelige templer.

Klippen som Kristus nu vil bygge sin kirke på, må primært forstås som den trosbekendelse, Peter har aflagt på egne og de andres vegne. Tilsammen udgør de klippen, som derfor primært er de tolv disciples lære. Kun denne forståelse giver mening for kirkerne: På hvilket grundlag bygger vores tro? Svaret er: på de tolv apostles lære.

Det er alene Matthæus, der nævner Jesu ord om klippen, og han har et bestemt formål, nemlig at pege på, hvor det sande Israel findes, nemlig i kirken, som Jesus bygger på Simon Peter og de andre apostle. Med andre ord, man kan ikke tilhøre det nye Guds folk, Israel, uden at bekende Simon Peters og de andre disciples tro på Jesus som Messias, Israels konge, og blive undervist af de tolv disciple om Jesus.

Men det skal understreges, at det er Jesus, der bygger sin kirke. Det er hverken Simon Peter eller de andre disciple, der skal bygge kirken. Vi tænker spontant, at embedet i kirken har ansvar for at bygge kirken, især Petersemet. Det er en fejlagtig forståelse.

V18b ... "og dødsrigets porte skal ikke besejre den".

KOMMENTAR: 'Dødsriget' var den gammeltestamentlige betegnelse for Djævelens herredømme, altså Guds fjende. 'Porte' er i GT et udtryk for magt og herredømme, idet byens ledere sad i byens porte, når de drøftede byens anliggender. Her tales der altså om modstykket til Guds rige, som Matthæus på jødisk vis kalder 'Himlenes Rige'. Jesus lover de tolv disciple, kirkens fundament, at Djævelen ikke kan ødelægge hans kirke, det nye Guds folk, sådan som han ødelagde det gamle Guds folk i år 70, da romerne ødelagde både Jerusalem og templet. Men vi må ikke overse, at Jesus underforstår: at Djævelen vil prøve at gøre det. Det var aktuelt, da Matthæus skrev sit evangelium.

V19 "Jeg vil give dig nøglerne til himlenes rige, og hvad du binder på jorden, skal være bundet i himlene, og hvad du løser på jorden, skal være løst i himlene. Så befalede han disciplene, at de ikke måtte sige til nogen, at han er Kristus".

KOMMENTAR: 'Himlenes Rige' betyder som ovenfor forklaret: 'Guds Rige', som alle jøder ventede ville komme, altså at Gud ville gribe ind i verden for at redde og genoprette sit folk. Man kaldte denne tidsalder for 'messiansk', fordi Israels Gud ville sende sit folk en ny David (=Messias). Matthæus understreger, at nu er tiden kommet: Jesus er, som de tolv disciple bekendte, den nye David. 'Nøglerne', som Jesus nu giver Simon Peter, er også et jødisk udtryk for 'magt og myndighed'. En jødisk konge havde en 'højre hånd' ("premierminister"), som var slotsforvalteren, dvs. den person, der stod kongen nærmest i hans ledelse af folket. Han blev indsat i dette embede ved, at kongen overgav ham nøglerne til slottet. Esajas beskriver i enkeltheder denne ceremoni (22,20-22): "Jeg (Gud) vil lægge nøglen til Davids hus på hans skulder; og når han lukker op, skal ingen lukke i, og når han lukker i, skal igen lukke op". Jesus forudsætter denne tradition for som

den sande Messias at beskrive sin 'højre hånd'. Det er Simon Peter, der skal være "slotsforvalteren" i det Guds rige, som nu er på trapperne.

Den næste sætning er selvstændig. Man kan jo ikke med nøgler binde noget! 'At binde og løse' var en rabbinsk udtryk for den læremyndighed og juridiske myndighed, en officiel skriftklog sad inde med i synagogen. Jesus opretter nu i sit rige en lignende lære- og juridisk myndighed, som Simon Peter får, men denne myndigheden deler Simon Peter med de andre elleve disciple og de ansvarlige i de lokale "synagoger"/ kirker, siger Matthæus (18,18: "*Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I binder på jorden, skal være bundet i Himlen, og alt, hvad I løser på jorden, skal være løst i Himlen*"). Matthæus sidestiller med disse Jesu ord de kristne kirker med de jødiske synagoger. Det er det samlede billede.

Herefter befaler Jesus, at de tolv disciple ikke på nuværende tidspunkt må tale om det til andre, fordi Jesu rige endnu ikke er kommet. Hans tale med de kommende hovedansvarlige i sit rige er "top secret".

REJSEN TIL JERUSALEM:

16,21-23: V21 "*Fra da af begyndte Jesus at vise sine disciple, at han skulle fortsætte til Jerusalem og lide meget af de ældste og ypperstepræsterne og de skriftkloge og blive slået ihjel, men opstå på den tredje dag. V22 Da tog Peter ham til side og begyndte at gå i rette med ham og sagde: Gud bevare dig, Herre! Sådan må det ikke gå dig! V23 Så vendte Jesus sig mod Peter: Vig bag mig, Satan! Du er en anledning til synd for mig, for du tænker ikke som Gud, men som mennesker gør*"!

KOMMENTAR:

Det er kun Matthæus, der omtaler denne situation! Det er den anden halvdel af Matthæusevangeliet, som nu begynder. Jesus fortæller her, hvordan resten af hans gerning som Kristus vil forløbe. Disciplene med Peter i spidsen forestillede sig, at nu ville Jesus drage til Jerusalem for at blive udråbt som konge. Men det modsatte vil ske: Synedriet, jødernes øverste råd, vil forkaste ham og fælde dødsdom over ham. Det er ikke svært at forestille sig, at disciplene er i chok. Og så tager Peter initiativet til at forhindre Jesus i at tage til Jerusalem for at redde ham. Matthæus understreger, at det er Peter, Jesu højre hånd, der griber ind. Nu udøver han sit ansvar overfor mesteren selv. Evangelisten siger derfor direkte, at det ikke er Simon, men Peter, der handler. Peter forsøger virkelig at hindre Jesus i at tage til Jerusalem.

Matthæus fortæller, at den samme Simon, som på egne og de andres vegne bekendte, at Jesus er Kristus og af Jesus bliver kaldt klippen, nu bliver kaldt Satan af Jesus! Hvorfor skal vi høre det? Jo, fordi Matthæus i sin lærebog vil understrege, at selv de første disciple kun er mennesker som alle andre. Dvs. slet ikke "tænker som Gud, men som mennesker", som Jesus udtrykkeligt siger. Denne situation er vigtig for de kristne at se i øjnene. Jesus sagde til disciplene, at Satan ikke vil kunne overvinde kirken. 5 minutter efter forsøger han at overvinde Peter, understreger evangelisten.

Vi må som kirke i dag forstå vores situation, sådan som Matthæus beskriver de første disciples situation, nemlig at vi primært tænker menneskeligt og ikke som Gud. Det forklarer alle de problemer, kirken har haft lige til i dag.

KRISTI EFTERFØLGELSE:

16,24-28: "*Så sagde Jesus til sine disciple: hvis nogen vil følge efter mig, skal han fornægte sig selv, og tage sit kors op og følge efter mig. V25 For den, som vil redde sit liv, vil miste det. Men den, der mister sit liv for min skyld, vil finde det. V26 For hvad nytter det et menneske at vinde hele verden, men må betale med sit liv? V27 For Menneskesønnen skal snart komme i sin Fars herlighed med*

hans (sine) engle, og så vil han gengælde enhver hans handle måde. V28 Sandelig siger jeg jer, der er nogle, der står her, som ikke vil smage døden, før de ser Menneskesønnen komme i sit rige”.

KOMMENTAR:

Nu fortsætter Jesus med at tale til de tolv disciple, ”kernegruppen”. Han ikke blot siger, at han skal op til Jerusalem for at dø, men han opfordrer dem til at følge ham for også at dø. At være sand discipel betyder, at man skal prioritere Jesus i sit liv, selvom det kan koste noget, ja endda livet. Jesus stiller igen disciplene overfor denne verdens måde at prioritere på og den guddommelige måde. Der er en stærk kontrast, og en discipel må gøre op med sig selv. Før handlede det om kontrasten mellem forskellige måder at tænke på, nu handler det om værdier. Kontrasten mellem denne verdens måde at vælge på og Guds måde at vælge på. Denne verden har andre værdier end Gud. Mennesket skal dømmes ikke kun på baggrund af deres måde at tænke på, men også på baggrund af de valg, de træffer i livet. Man kan tænke helt forkert og man kan vælge helt forkert.

Det sidste Jesus siger i denne forbindelse er, at der er nogle, der vil opleve, at Kristus kommer i sit rige. Hvad handler det helt konkret om? Hvornår kommer han i sit rige? Jeg tror, at evangelisten peger på Jesu opstandelse. Han slutter nemlig sit evangelium således:

28,16 ”De elleve disciple drog til Galilæa, til bjerget, som Jesus havde pålagt dem. V17 Og da de så ham, tilbad de ham, men (de) nogle tvivlede. 18 Og Jesus gik hen til dem og talte til dem: Al magt i Himlen og på jorden er givet mig. Gå derfor hen og gør alle folkeslag til disciple ...”.

KOMMENTAR:

Den opstandne Jesus har pålagt disciplene at gå til et bestemt bjerg i Galilæa for at møde ham. Dette bjerg symboliserer det nye Sions bjerg, som Jesus vil bygge sin kirke på. Og Jesus siger direkte, at nu har Gud givet ham hele magten både i Himlen og på jorden. Nu har han tiltrådt sit kongedømme. De, der ikke skal smage døden før Jesus kommer i sin herlighed, må være de elleve disciple, som udtrykkeligt nævnes i 28,16. Det er Judas, der ikke skal se Jesus komme i sin herlighed, fordi han begik selvmord efter at have forrådt Jesus. Matthæus nævner i den sidste tekst udtrykkeligt, at disciplene nu kun er elleve. Disse elleve ser den Opstandne, de tilbeder ham, men ...? Matthæus bruger det samme ord ’tilbede’ som han brugte, da vismændene kom til Bethlehem og så Israels nyfødte konge og tilbad ham. Dette ord er rammen om evangeliet: Hedningerne tilbeder som de første Israels nyfødte konge. De elleve disciple tilbeder den opstandne konge. Men teksten synes at antyde at i hvert fald nogle af disciplene alligevel ikke fuldt og helt troede på, at det var Jesus. Teksten kan faktisk forstås sådan, at alle elleve ikke fuldt og helt troede på, at det var Jesus. De bibelkyndige er meget uenige om meningen, om det er alle eller kun nogle af dem. Under alle omstændigheder vil evangelisten også her fortælle os kristne, at de elleve disciple stadig var meget menneskelige. Det er evangelistens budskab til kirken: Den har del i Kristi herlighed, men er samtidig også såre menneskelig.

I Matthæusevangeliet er de tolv disciple grundmodellen for alle kommende disciple, men også for kirkens ledelsesstruktur. Der er ikke tale om individuelle disciple, men om et fællesskab af disciple.